

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUILLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

COSTUMS BARCELONINAS.—FIRAS DE SANT TOMAS

El Parch, á l' hora dels cotxes.

Domingo Recto

CRONICA

CAD' any se repeteix el mateix espectacle. S' agotan els bitllets de la rifa de Nadal y 'ls espanyols vinga somniar. Alguns dies de il·lusions y de quimeras, y tot d' una la realitat desvaneixent-se. Tot depèn d' una bola. ¡Oh intenció sens igual de nostre matern llenguatge! Una bola, una rifa... sinònims de mentida y engany.

Per quí la loteria no serà may engany ni mentida es pel banquer, que ab tota la frescura s' retira la friolera del 33 per 100 de las postas, sense exposar un céntim. D' aixó se 'n diu jugar sobre segur ab la tonteria dels compradors de bitllets ó de participacions, que suman la immensa majoria dels espanyols. Y després, tot serio, senyala ab el dit els articles del Códich Penal, que castigan com á delictes 'ls jochs d' atzar.

Decididament, Espanya es un gran país, sobre tot en punt á serietat.

*
*
*

La decepció dels infinits jugadors que no treuen se compensa ab la curiositat que despertan els afortunats favorecuts ab els primers premis. ¡Ab quín interès més viu no se segueixen las referencias que sobre aquest particular publican els diaris! Mal digui un adagi: «Lo que no s' cou pera tú, deixaho cremar», n' hi ha un altre que diu: «Qui no pot paladejar, ensaliva», y aquest es el que preval.

La llástima es que tothom se contenti ab la primera impressió. Tal, qu' era pobre, s' ha fet rich. Ja no volém saber més; quan lo verdaderament curiós y edificant seria enterarse del ús que fá de la improvisada riquesa, pera discernir, al cap de-vall, si 'l treure la rifa es una sort ó una desgracia.

Ignasi Iglesias, en son magnífich drama *Las Garsas*, va sintetisar d' una manera admirable aquest aspecte de la qüestió...

Y á propòsit del drama *Las Garsas*.

Al simpátich actor Fuentes li han tocat del primer premi tres mil manxegos... Tres mil ell y dotze mil la seva senyora, suman quinze mil, que forman un pico regular.

Cap cómic, donchs, com ell en millor situació pera expressar la impressió que s' experimenta al treure la grossa de Madrid. L' ha sentida personalment. ¿No podria substituhir en l' obra de l' Iglesias, —encare que sigües per un limitat número de funcions —al actor encarregat del noy xich del Barber, aquell que diu: —Pare, hem tret! Pare, 'm vull casar!? Seria una novetat que, degudament anunciada, portaria molta gent á *Romea*. Fins sembla mentida que 'l senyor Franquesa, qu' en materia de donar interès als espectacles es un alet, no hi haja atinat. Pero encare hi es á temps. De la grossa que ha tret en Fuentes, molt malament hauria d' anarli, si no li tocava una aproximació.

Els companys de causa de la dreta y 'ls de la esquerra, qu' en la *Económica de Amichs del País* se pican las crestas quan se tracta de renovar la Junta directiva, son més amichs que may dintre del Ajuntament, tractantse d' obtenir de la majoria republicana, una representació en las tinencias d' arcaldia y en las presidencias de las comissions, molt superior á la que numéricament els correspon. A la Casa Gran no hi ha dreta ni esquerra: ó millor dit, n' hi ha per' arreplegar ab las dugas mans las millors tallades possibles.

Si á algú dels regidors regionalistas que més blassonan de republicans, li diu qualsevol edil de la ma-

joria: —¿No li sembla que 'ns podriam entendre, deixant de banda als clericals y reaccionaris? —l' interpellat respón invariablement: —Ah! Aixó nó. Nosaltres, avants que tot, som companys de causa.

De manera que si en la *Económica* s' desprenen de la *Lliga regionalista*, á la Casa Gran s' hi ajuntan de bon grat. A la *Económica*, la *Lliga regionalista*, aliada ab els elements económichs, ab els reaccionaris y hasta ab els caciquistas, derrota á la esquerra, y en justa correspondencia, á la Casa Gran, la esquerra secunda las aspiracions exageradas y sosté 'ls regateigs de la *Lliga regionalista*.

Fácil serà que la majoria republicana, veient desayrats els seus rahonables oferiments, se quedi ab totas las representacions. Casi casi fora aquest el desenllás més lògich de la comedia regionalista.

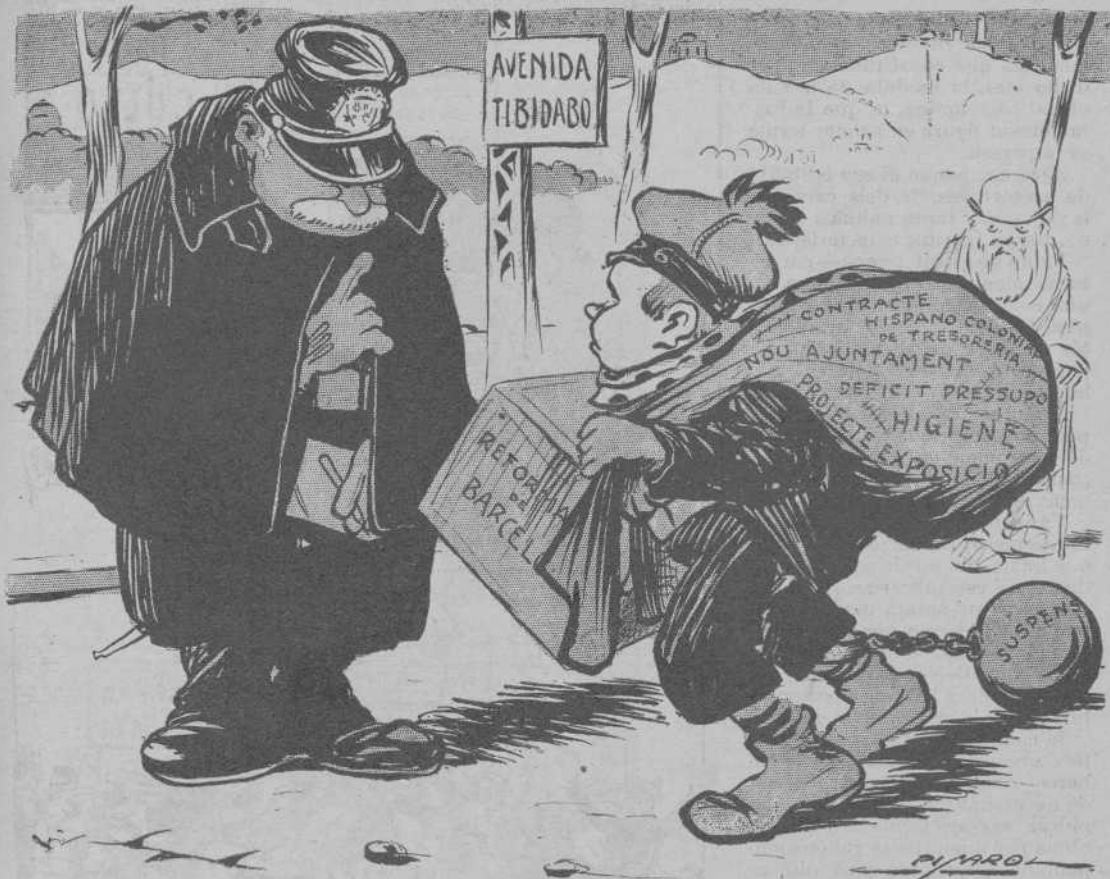
Ja cal que 'ls companys de causa comensin á buscar emplaçament per' una nova estàtua y á encarregar al Sr. Gaudí el corresponent projecte. D. Ensbí Güell se l' ha guanyada. Si 'l seu pare la té com á defensor que fou del treball nacional, no se li pot negar á D. Eussebi, com á membre práctic de la famosa *Lliga anti-duelista*, capás de crearse el mateix conflictes de cert género y escorre 'l bulto, quan arriba l' hora de ventillarlos.

El fill del marqués de Cayo del Rey no va saber-ne prou quan en un moment d' obcecació va escometre á n' en Rodrigo Soriano á la porta del Congrés. Va ser massa *Quixot*. Qüestió de rassa! Pera procedir segons las novissimas pragmáticas del Códich del honor dels perdigots mascles, devia enviar el diputat republicà un atent B. L. M. suplicantli que 's personés á casa seva, y una vegada allí, rodejantse previament dels seus criats, insultarlo á mansalva ab termes descompostos y expulsarlo de la casa. Y després, al rebre la visita dels dos padrins que haurían anat á exigirli una satisfacció, respóndre'ls ab molta frescura: —Senyors: jo no 'm puch batre: jo pertanyo á la *Lliga anti-duelista*.

Sembla que una cosa per l' estil es la que va ocorre en la senyorial y tétrica mayso del comte sobirà del carrer Nou. El senador Sr. Ferrer y Vidal (don Joan) rebé un B. L. M. atentíssim del administrador del *Crédit mercantil*, suplicantli de part del senyor Güell, Vice-Director de aquesta societat, que á tal hora se servís personarse á casa de aquest últim. Hi aná 'l Sr. Ferrer... y es una llástima que de lo que passá allí entre 'ls dos, no se 'n hagués prés una pel·lícula cinematográfica y una planxa fonográfica, per edificació de las presents y futuras generacions.

Resulta que 'l Sr. Ferrer, individu del Consell del *Crédit Mercantil*, al atacar en el Senat al senyor Marqués de las Cinquillas, no va tenir en compte que D. Claudi es director de aquesta Societat, y don Eussebi, son cunyat, vice-director. Y está clar: un individu del Consell del *Crédit*, que ataca al senyor Marqués, encare que sigui en compliment de sos debers d' avi de la patria, ha de presentar la dimissió de conceller si 's plan per forsa. Al Marqués de las Cinquillas se li deu acatament incondicional. Dirán que aixó es absurd: dirán que atenta á la independència de un representant del país en el Parlament: dirán qu' es un cas idéntich al del fill del Marqués de Cayo del Rey, encare que més solapat, perque hi ha paraulas y modals que ofenen més que las amassas y 'ls cops de puny... tot lo que vulguin. Pero un dintre de casa seva, després de preparar una emboscada en tota regla, sense més testimonis que 'ls criats, que vetllan en las portas y fan centinella en l' escala, bé s' pot permetre tota mena de desahogos... y fins fer certas consideracions atrevidas, á reserva de negarlas, al rebre la visita de dos pundo-

ARRIBADA DEL ANY NOU

—¿Ahónt vas tan carregat, noy?
 —¡Aixó, aixó es lo que jo dich! ¿Ahónt vaig tan carregat?

norosos militars, representants de la persona ofesa. Aixó es lo que diuen que ha passat entre don Eussebi y D. Joan.

Vegin si no es digne de perpetuarse en un monument recordatori de tan inaudita hassanya. Y si de moment no 's vol fer us del marbre y 'l bronze, 's pot utilitzar la mangra y l' ocre. Un pany de paret lateral queda vacant en la senyorial y tétrica mayso del Comte del carrer Nou, al bell costat del plafó que representa al gegant de *L'Atlántida*, ab un arbre encés per antorxa. ¿Per qué no pintar allí, al Hércules del *Crédit Mercantil*, ab els Estatuts de la *Lliga anti-duelista* per corassa y parant una llosa pera cassar aucells?

P. DEL O.

HIVERNI!...

LEMA: Al camp

¡Quin fret més cru que fa!... Vina, Mariona;
 atansat á las brasas de la llar...
 El fret no plany als vells, molt al contrari,
 els mata sens pietat.

Cad' any aixís que la Tardó s' allunya,
 y els arbres van perdent son vert fullam,

quan tant pels cims esquerps, com per la plana,
 n' apar tot dissecat,
 llavors tú y jo cerquem la seca llenya
 qu' havém apilotat durant tot l' any,
 y esmicolant ab la destal las brancas,
 y els tronchs esbadallant,
 passém l' hivern prop de la llar encesa;
 y mentres jo rondallas vaig contant
 als nostres aymats nets, tú la minestra
 vas fent per quan ve 'l Jan,
 l' hereu, que treballant n' está la terra,
 com altres jorns jo ho feya á son costat...
 Ara n' es ell tot sol, qui ab goig s' afanya,
 sens farne apenas cas
 ni del fret cru, que 'ls dits molts cops li enrampa,
 ni del vent fort que xiula per la vall
 y que atropella tot quant al pas troba,
 deixantho colltorsat...

Nosaltres ja som vells, Mariona meva,
 y finirém el jorn menys esperat;
 pro, ab tot, els nostres cors restan tan joves
 com ara fa trent' anys.

¡Quin fret que fa!... Atansa't, ma companya,
 atansa't á las brasas de la llar...
 que 'l fret no plany als vells; el fret, Mariona,
 els mata sens pietat.

MANEL NOEL

COSAS DE CASA

Entre las diverses rellevants qualitats que constitueixen, per dirho així, la médula de la vida oficial barcelonina, la que indubtablement figura en primer terme es la peresa.

¿Qué componen al seu costat la de las tortugas, la dels caragols, la de tants y tants animals famosos per sa lentitut característica?

Fa no sé quant temps—per citar alguns exemples—que tenim completament acabat l'Hospital Clínic... ¿Volen ferme vostés el favor de dirme quin día podrém comensar á portarhi malalts?

Ab un aparato del botavant, se posá anys enrera la primera pedra del monument del doctor Robert... ¿Sab algú quan arribará el moment de posarhi la segona?

Va inaugurarse fa una barbaritat de mesos un carro que's deya que havia de servir pera la conducció d' escombraries... ¿Hi ha per aquí un' ánima piadosa que pugui explicarme per quins motius el tal carro s' ha fos com per escotilló y dels que ab arreglo á aquell modelo havian de construirse no se'n canta gall ni gallina?

Ja comprench que no es lo mateix organitzar moixigangas y tiberis—cosas sempre perentorias y de necessitat immediata,—que impulsar serveys públics y acabar obras per misteriosas rahóns empantanegadas; pero ¿qué dimontri, la curiositat del poble mereix també els seus respectes, y una aclaració sobre aquests y altres enigmátichs punts no 'ns vindria del tot malament.

* *

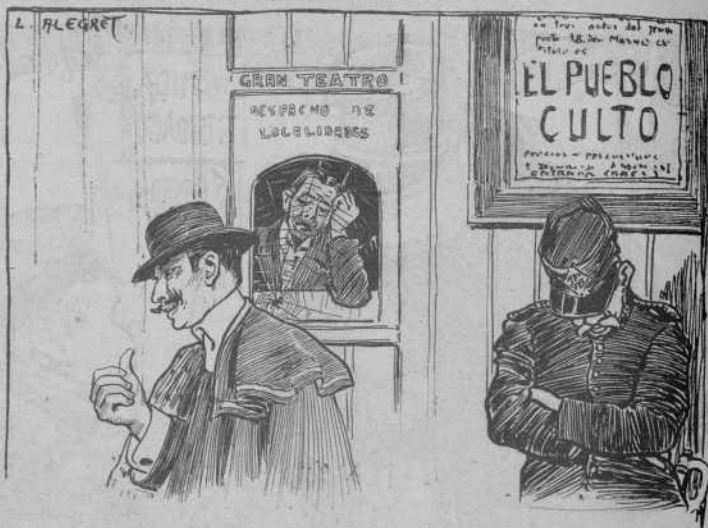
Per xó, apresuremnos á ferli justícia. Qui en mitj de tants rivals formidables bat el record de aquesta activitat maravellosa es la nostra may prou ponderada Corporació municipal.

Jo no sé á qué's pot deure; pero sigui la qüestió que's vulgui, com no's tracti d' una reversió de tranvías, d' una subasta important d' empedrats ó de qualsevol altre expedient pel istil, assumpto á la gestió del Ajuntament confiat, ja se sab, es assumpto etern.

¿Qui 'n té la culpa d' aixó? ¿S' ha d' adjudicar el mèrit al Alcalde, als senyors regidors ó als empleats que del mecanisme municipal diuen cuydarse?

No diré si tal vegada fora lo mes just repartir equitativament la gloria per parts iguals entre 'ls tres elements que de citar acabo; pero lo que sí m' atreveixo á afirmar es que las cosas que aquí succeixen no's veuhén en cap més part del món, y que si un día la Deixadés se fes carn y busqués en la terra un hostatge digne, no trobaria en lloch alberch tan á propósit per' ella com el palau que á la plassa de Sant Jaume está senyalat ab el número hú.

TEATROS Y CINEMATOGRAFOS

Aquí la pau dels sepulcres, sigui ó no bó lo que's fa.

Aquí empentas, garrotadas y tiros per pogué entrá.

Botó de mostra, fresch y acabat de recullir y que per sí sol pinta un Ajuntament y senyala fins ahont pot arribar la patxorra administrativa, es el que ara vaig á tenir l' honor de presentals'hi.

¿Recordan vostés la ventada del 13 de Novembre, aquell desencadenat mestral que durant tantas horas va feros anar á tots á tomballóns y que, ab sa irresistible furia, arrencá arbres, s' emportá sostres y descalabró á no pochos individuos?

Un dels llochs ahont la mestralada va fer més ruidosamente de las sevas fou la carretera d' Horta. Siti descubert y sense defensa contra la embranzida del furios huracá, els capgirells en aquell lloch registrats foren molts y serios.

Prou ho sab la débil caseta de fusta d' un guarda de consums, instalada mes enllá de can Gomis. Empesa pel vent, sola y sense fonaments en que apoyarse, una ratxa la agafá de ple á ple y en menos

temps del que per dirho 's necessita, vacilá sobre l'empostissat que l'aguantava y cataplóm, caygué tota d'una pesa, quedant ignominiosament ajassada á la vora del camí.

Davant de tan inesperat desahuci, ¿qué havia de fer el pobre empleat municipal, que no per trobarse sense alberch podia abandonar el delicat punt que l'Administració li té confiat?... Resignarse filosóficament ab la desgracia y procurar sortir del apuro de la millor manera possible.

En efecte: buscá á pochs passos del lloch de la catástrofe un recó á propòsit, s'hi arreglá ab bastant enginy una provisional barraca de fullas d'etzavara, herbotes y branques secas, y á vigilar tocan, com si res no hagués succehit, que aquesta interinitat—degué pensar l'home—no pot ser gayre llarga.

* * *

¡Ay!... L'infelís no contava ab que de tot lo referent á Consums se 'n cuyda l'Excelentíssim Ajuntament de Barcelona, qu'es lo mateix que si no se 'n cuydés ningú.

Prop de set senmanas han transcorregut desde 'l dia de la ventada, y á pesar del numerós exércit de celadors, inspectors, jefes de línea, visitadors y cabos de ronda que la ciutat manté, allá permaeix la trista caseta, ajeguda á la vora de la carretera, y més enllanet, en un recó del marge, arrupit com un anacoreta dintre de la barracota de fullas y etzavaras, segueix prestant el seu penós servey el desventurat guarda de Consums.

¡Set llarguissimas senmanas no han sigut suficients pera que aquesta vergonya cessés!.. ¡En set senmanas, entre 'l núvol d'empleats de l'Administració municipal, no n'hi ha hagut cap que hagi sigut bó pera enviar quatre homes á la carretera d'Horta á aixecar la garita tombada pel vent y evitar al infelís guarda la pena d'haver de viure com un salvatge, en un amagatall d'herbas, etzavaras y canyas secas!..

¿Pot donarse de las excelencias de la nostra administració municipal símbol

DINERS PEL HOSPITAL

més eloqüent que aquesta barraca ajeguda, abandonada set senmanas há al peu mateix d'un camí públich, continuament visitat per cotxes y automòvils?

A. MARCH

CAPVESPRES

S'ha post el sol; negreja 'l cel; ja parpalleja algún estel; el vent gebrat bronz en l'arbreda. Tot va inundantse de foscor; no s'ou cap veu ni cap remor; calmosament el riu psalmeja.

El vell captayre afadigat, patint de fret, desabrigat, segueix pausat sa ruta amarga. Trobantse sol, vejent qu'es nit, sent greu dolor furgá en son pit y mormola un renech que 'l vent apaga...

J. BOSCH Y ROMAGUERA

RECTIFICACIÓ

Ab l'idea, segurament, de posar de relleu el respecte que á las creus y condecoracions deu tenirse, un periódich molt cervellut (*sesudo*) publicava l'altre dia una anécdota, que no sé per qué se 'm figura que 'ls deixarà blaus y que á la llegua 's veu qu'es incomplerta.

Comensin á escoltar y á edificar-se.

La escena passa á Berlín, en un gran ball donat en un lloch que l'historiador se calla, sens dupte per prudencia.

Un coronel s'acosta á un tinent, gentil jovincel que acaba de sortir de la Escola, á pesar de lo qual porta ja sobre 'l pit, á manera de condecoració, una gran placa atapahida de brillants.

—Digueume, tinent—li pregunta el militar:—¿qué es aquesta insignia que porteu al pit?

—Es la d'una Ordre, coronel.

—¿D'una Ordre?... De fixo que no es prussiana. Jo al menos no la conech.

—Es una Ordre inglesa, coronel.

—¡Ah, caramba!—fa el veterano dei-

Si ab tanta patxorra van fent el camí,

¡sí que n'hi ha per días de poderse obrir!

xant escapar una mitja rialleta:—¿Y qui us l'ha donada aquesta Ordre?

—La meua avia, coronel.

—¿La vostra avia?—exclama l' militar, no podent ja aguantarse'l riure:—¿Y com se diu la vostra avia?—

Aquest es el moment culminant de la historia y aquí es ahont el moralista llensa al ayre el gran cop de efecte que estona há ve preparant. Estiguin á punt pera quedarse estupefactes.

—La meua avia... es la reyna Victoria d' Inglaterra,—respón el jove príncep Albert de Schlesvig Holstein.—

Y anyadeix l' autor, ben convensut de que ab els següents admirables mots posa una pica á Flandes ó potser encare més enllá:

—Al sentir aquesta resposta, el coronel, confós y avergonyit, escorre immediatament el bulto y procura desaparèixer.—

¡Aixís s' escriu la Historial

Sento moltíssim veure'm obligat á esmenar la

plana al narrador d' anecdota tan prodigiosament suggestiva; pero ab tot y l' meu sentiment, dech haver de dirli que de la missa no 'n sab la mitat y que las cosas no varen acabar de la manera que ell s' imagina.

Ben al contrari. El coronel, lluny de fugir ab el confós avergonyiment que l' escriptor suposa, va mirarse ab molta serietat—res d riure—al jove tinent y ab la més natural de las naturalitats, va dirli:

—¿De manera que vos sou net de la reyna d' Inglaterra?

—Sí, coronel.

—¿Y per qué us l' ha donada la vostra respectable avia aquesta condecoració?

—Perque la lluhís en els actes de gala, coronel.

—¿Pero en pago, en premi, en recompensa de qué?

—De res, coronel.

—¿Es dir que no heu fet cap heroicitat, ni us heu distingit en cap batalla, ni heu realitat cap acte remarkable?

—Cap absolutament, coronel.

—De lo qual se 'n deduheix que l' vostre únich mérit es ser fill del vostre pare y net de la respectable reyna Victoria?...

—En efecte, coronel.

—Donchs quan vejeu á la vostra avia digueu-li de part meua que poch cas deu fer de las condecoracions quan ab tanta facilitat las prodiga.—

Y *velay*, com diu que diuhen á Valladolid.

El coronel va anarse'n per una banda, el jovicel va anarse'n per l' altra... y l' anecdota tingué al menos una finalitat moral y positivament educadora.

MATIAS BONAFÉ

LA VEU DE BARCELONA

—Aps, no gansejém més: ja qu' hem desterrat las máquinas, acabém ab tot lo antich. ¡A treure també las tancas!

LLIBRES

FEYNA NOVA per PERE ALDAVERT.—Per mes que *La Renaixensa* va deixar d' existir, ofegada per sos propis fills, es á dir pels regionalistas que á n' el seu pit s' havian atlestat, viu encare per fortuna qui desde la seva fundació contribuí mes que ningú á donarli caràcter y personalitat. Y l' senyor Aldavert, encare que avuy com avuy no tingui *Diari*, te una ploma ben trempada y un gran dalit d' escriure, que l' porta á fer feyna, si no al dia, de tant en tant, y ja que no en fullas volanderas que fácilmente se desparian, se perden ó s' olvidan, en llibres, que son sempre més fàcils de conservar.

Després del que publicá ab el títol de *Nos ab nos* y que ab tant just motiu cridá l' atenció del lector, n' acaba de donar á l' estampa un altre, digne parió del primer, en tots conceptes.

Ho es pels assumptos que tracta y per la forma ab que 'ls desenrotlla.

Els assumptos son tots d' actualitat política, puig fins aquells que semblan mes agens á aquesta mena de qüestions, entranyan una intenció molt marcada, en el sentit del puritanisme catalanista, que ha sigut constantment l' ideal del antich director de *La Renaixensa*. Ja ho sab be prou l' Sr. Aldavert que las corrents predominants entre 'ls que mes se bellugan y mes esbolotan li son contrarias; pero está confiat en que al últim se farà justicia á la seva llealtat y al seu seny, perque las impuresas passan y sols queda en peu lo que té basats sos fonaments en lo fons sòlit de las conviccions.

Per mes que las ideas del Sr. Aldavert, no son las nostras, hem d' admirar la forsa de convicció ab que la sustenta, y sobre tot la inagotable amenitat ab que las exposa, valentse de un llenguatge fàcil, escayent, rich en modismes y agudesas, y de un ayre barceloní tan característich, que no temém en afir-

GENT NOVA A LA CASA GRAN

ELLS: —“Manos limpias”... y á dins.
NOSALTRES: —Al entrar y al sortir, ¿eh?

mar que 'n Pere Aldavert es una especie d'Emili Vilanova del periodisme.

EL ARTE EN LA MUCHEDUMBRE per G. PIAZZI.—Traducció de Miguel Domenge y Mir.—Forma aquesta obra dos tomes de la *Biblioteca sociològica internacional*, y es baix tots els seus aspectes un estudi que sorpren per la solidesa de la seva concepció, la brillantés del seu estil y la transcendència del seu objecte.

En *Piazzì* es un crítich italià eminent, sacerdot entusiasta de la religió del progrés. En tres parts se divideix el llibre. S'estudia en la primera el sentit estètic en sas grans manifestacions de sensació, percepció visual y plaer ó dolor. La segona està dedicada á l'obra d'art considerada en la seva evolució progressiva, desde l'antigüetat egípcia y grega, fins á la modalitat del continent social en els nostres temps. La tercera, resúm de las dos anteriors, se titula: *L'art y la multitud*, qu' es com si diguessim l'art en la democràcia, estudi psicològich de com la sublimitat de la idea estètica penetra en l'ànima colectiva y de las dificultats que sent aquesta pera la seva percepció. Segons l'autor, l'art deurá participar sempre de sas condicions generals de la societat, y temps á venir assumirá una fruició social de primer ordre.

LOS GRANDES NOVELISTAS.—Ab aquest títul la Casa Carbonell y Esteva ha comensat la publicació de una *Biblioteca* qual primer volum compren las obras de Carlos Dickens: *La voz de las campanas* y *Hacia el abismo*; y el segon, la novela de Balzac: *Una hija de Eva*.

RATA SABIA

LA BELLA LOLINS

SONET-BIS

Mireula qu' explendent!—Del xich café es la estrella.
Té 'ls ulls vius com dos fochs.—Somriu desvergonyida.
Curta, escotada, ab flochs,—la roba dú cenyida.
Té 'l cos prim, de serpent,—l' inquiet capet, d' auçella.

Ballant lascivament,—captiva y maravella
y de lúbrichs badochs—reb ovacions sens mida.
Vells verts y joves grochs—malversan dolls de vida
rendint culte fervent—á la sensual femella.

¿De quin planter va eixí—aquesta flor xamosa,
de color irisat,—de torbadora llayre,
que atrau y embriuxa á quí—sas mans en ella posa?

Era un drap rebregat—de cunya, no fa gayre,
y al llevarse un matí,—soperba, belicosa,
al crit de illibertat!—llensá els fregalls enlayre.

FLORDENEU

TEATROS

PRINCIPAL—(ESPECTACLES GRANER)

La nit de Nadal es una especie de *Pessebre de D. Pau* ab l'agranant de que aquesta es una obreta que fa passar un rato distret y aquella ensopeix de mala manera.

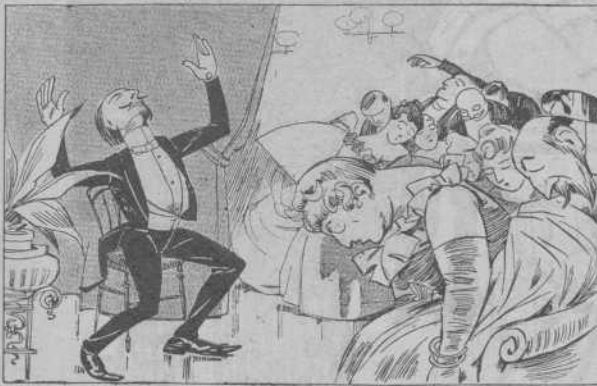
UNA AUDICIÓ

—La primavera comensa
y la flor son perfum llensa.

Al cim del cingle espatat
tendres ayments han pujat.

El Baró s' hi va acostá
y furiós va fer ¡Oh! ¡Ah!

Els va doná una esbranzida
y al fons van perdre la vida.

De la lletra, millor dit de la obra literaria no cal parlar-ne; es una de las tantas carrinellonadas que venen donantnos á la capella de Marcús, dich, á can Graner.

Altra cosa es la presentació que, s' ha de confessar, no pot ser més espléndida. Las decoracions son de gran efecte y en quant al vestuari no s' ha descuidat el més petit detall.

La música s' escolta ab gust, pero resulta massa *sabia* per una visió tan pobra.

LICEO

Sansone e Dalila es una de las obras més ben equilibradas del teatro Ifrich modern. L'acció bíblica está fosa en la melodia, y aquesta en la orquestació exuberant de riquesa armónica. Els verdaders amants de la música sempre l' escoltarán ab gust, especialment quan se presenta bé, com en el *Liceo*, ab un excelent quadro de cantants y ab un aparato escénich digne del millor teatro del mon. La decoració final, que s' resolt ab l'enderrocament del temple dels filisteus, cada vegada que la veyém ens fa anyorar al gran mestre Soler y Roviroza.

Els dos protagonistas, la Guerrini (Dalila) y Mariacher (Sansone) rivalisaren en son artístich treball.

Ella, de figura arrogant, se feu aplaudir en las insinuants escenas del acte primer y del segon. En alguns moments semblava una evocació històrica, tan bé encarna 'l personatge en son doble aspecte intern y exterior.

El tenor Mariacher troba en el tipo del atleta hebreu una de las figuras que més s' acomodan á las sevas qualitats, que també son atléticas. En l' himne del primer acte enlayra l' esperit; en las fluctuacions de la temptació in-

teressa vivament; en las escenas de la mola y en las del temple, commou.

Tots els personatjes secundaris se portaren molt bé, lo mateix que 'ls coros, que tenen en la partitura una importancia extraordinaria, y que l' orquesta, que casi ho es tot, la qual briosamente conchuida pel mestre Mascheroni, feu maravellas de ajust y colorit.

El ball del temple fou acullit ab un esclat d' aplausos. Un vehí meu me deya:

—En temps dels filisteus la religió estava més adelantada qu' en els nostres. Si avuy en las iglesias s' hi donguessin balls com aquest ¡Mare de Deu Santíssima! y quíns empentas que hi hauría!

ROMEA

L'estancia passatjera del amic Aulé á Barcelona quedarà senyalada ab l'obra comica *La dona masele*, que va representarse ahir en la funció de Ignocents, y de la qual ne parlarém la próxima senmana.

NOVETATS

Els tres actes de la picaresca *Mis Helyett*, han sigut reduhíts á un, segons las fórmulas de la farmacopea del género xich.

Y inútil es dir que el públich se l' empassa com una píldora.

CATALUNYA

En Juarez, en la funció del seu benefici desempenyá ab la bona sombra que tant el caracterisa, la popular sarsuela de 'n Melantuche: *La vara de alcalde* que no s' havia representat encare en aquest teatro.

POEMATICA

Y allí acudeix diligent
el Baró de Tallavent.

La parella enamorada
se juntá en forta abressada.

Penedit del seu mal fat
el Baró restá clavet.

Y tot va quedar "sumit"
en la més eterna nit.

De mes á més ell y 'l Sr. Gil y las Sras. Sacanelles y Fernández se feren aplaudir ab justicia en el juguét *Basta de suegros*, que resulta un' obra molt graciosa, sobre tot en las escenas en que 'ls dos vells se las heuhen fets unas furias, que son la major part de los que componen la producció.

NOU

Ab el títol de *Mar de fondo* s' ha estrenat una sarsuela, que no ofereix gran cosa de particular.

Es á dir, sí. Segons, un periódich, *Mar de fondo* es un plagí de un drama traduht del francés ab el títol de *Sión Terranova*.

Un plagí... y tan carrincló?
Está bé: tirém teló!

LA WAGNERIANA

La María Pitchot de Gay, qu' es una cantant cada día mes segura del seu art, dignament acompanyada al piano per María Lluisa Ritter, proporcioná una vetllada deliciosa als admiradors del gran Beethoven.

Perque del colós se tractava, y precisament de una de sas especialitats menos conegudas y divulgadas: de sas arias y *lieders*.

Aquellas pessas inspiradíssimas, las unas frescas y juvenils, las altres soberanament vigorosas, revelan que 'l geni es geni sempre, sia 'l que 's vulla 'l género á que 's dediqui.

La Sra. Pitchot las interpretá ab fonda penetració del sentiment de cada una, fent gala de una veu hermosa y de un estil inmillorable.

La Sra. Ritter tocá ab maestría las sonatas 110 y 57 del mateix Beethoven.

El públich numerosíssim, arxi-satisfet de tant escullida vetllada.

PALAIS DE CRJSTAL

S' ha inaugurat ab éxit la nova temporada. Els programas son altament sugestius. Entremitj de una colla de *divettes* ben passadoras se presentan algunas estrellas verdaderament notables.

Si com es de suposar se sosté 'l quadro actual de companya y debutan sovint estrelles y excentricitats, no es difícil augurar al *Palais* una excelent campanya.

N. N. N.

PASSA-TEMPS

—¡Quín día fa tant hermós!
—¡Un día de primavera!
Tot vida, alegre, rialler...
¡Gran es la Naturalesa!
Y nosaltres tan petits...
tant... que ni 'ns veyém per terra...
Naixém, vivím y marxém
d' aquest mon, débils com sempre.
—Aixó que has dit no es vritat,
absolutament.

—A veure.

—Homes ben grans coneix jo que semblen una galera, oom de forts també 'n coneix que son verdaders atletas.

—Ets dona, superficial com totes las fillas d' Eva. Petits y débils vol dir flachs de cervell y conciencia. ¿Enténs ara perque som petits?

—Sí, no ho haig d' entendre...

Y ¿que ho fa que som petits?

—Ho fa que no podém créixer...

—Ja ho sabia! 'L que no sé la causa de la... *baixesa*.

—La causa? ¡Quin disbarat! Las causas encor diguesses... perque hi son á cents, á mils...

—Donchs tindrias molta feyna si m' haguessis d' explicar tantas causas... y sentencias.

—No l' acabaria may...

—Massa feyna! Donchs, comensa...

—¡T creus que m' he tornat boig!

—¡Que comensis... altra tema, vull dir.

—Pot serví 'l mateix.

—Donchs escolto... ab las orelas.

—Noya, avuy estás d' humor... im' agradas!

—¡Y sempre 'm deixas!...

—May encare t' he deixat.

—Sí, sempre 'm deixas... ¡contenta!

—Pero ab aquest embollich el tema queda endarrera.

—Ni hi pensava...

—Ho crech molt bé!

Mira, si no t' interessa...

—Gens ni mica.

—A mí tampoch.

—Donchs mudarém de conversa.

—Si tens res de nou per dir pots comensar, pro depressa.

—Es á dir que ha d' ésser nou?...

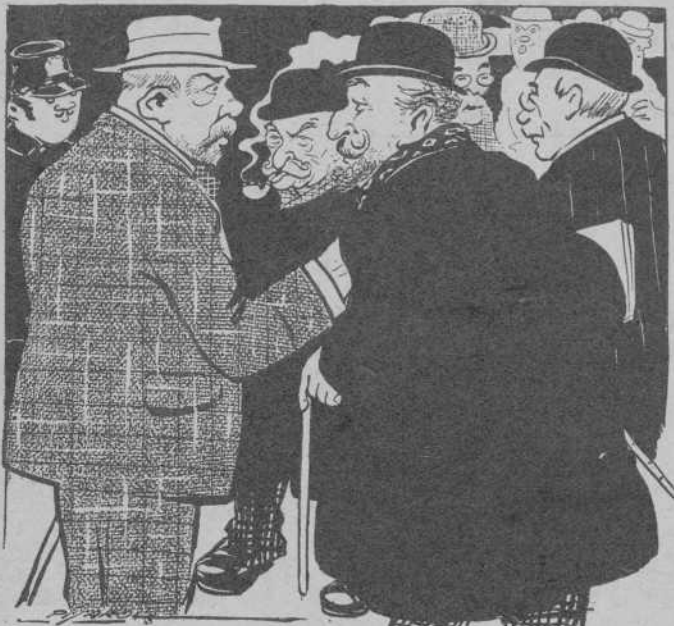
—M' atipan las cosas vellas!

Donchs parlaré del vestit

que demá estreno... ¡Que 't sembla!

ANDRÉSITO

GENI Y FIGURA...

—¿Qué farà ara, despuliat de la investidura de concejal?

—¿Qué voi que fassi? Protestar contra aixó, adherirme á n' alló, dimitir la presidencia del Comité, aceptar la altra vegada, desautorisar la protesta, retirar l' adhesió... vaja, lo de sempre.

L' OBRA DE 'N ZULUETA

—Busqué m la riqueza oculta, y abolirém els Consums.

ESQUELLOTS

L' any 1905 toca á las acaballas. Sembla qu' era ahir que va comensar y ja casi no 's pot tenir de vell. Diuenje, l' enterrarém.

Pero LA ESQUELLA DE LA TORRATXA no 'l vol despedir á la francesa, y la semana próxima li consagrará un recort, ab un número extraordinari que respón al següent tema: *Barcelona en 1905*.

En ell hem procurat resumir els principals aconteixements del any en la nostra ciutat, barrejant lo serio ab lo festiu, tant en el text, com en la ilustració. Al confeccionarlo 'ns hem proposat senzillament salvar del olvit una porció de fets y de impresions que no perque no tinguin una gran importancia, deixan de marcar la fesomia del any á Barcelona.

La vigilia de Nadal, el Cardenal Cassanyas al eixir de la Catedral Basílica, rodejat de alguns de sos familiars, quan se trobava en el claustre, se vejé atacat sobtadament per un home, vehí de Vich, que punyal en má, anava á tirárseli al damunt. Fou oportunament desarmat pel canonge Sr. Pol y 'l municipal Baquero, y 'l Cardenal sortí ilés del atentat.

L' agressor, nomenat Joseph Sala Comas (a) *Xivira*, portava ademés del punyal, un ganivet, un revólver y una ampolla de veneno, compost de ví, oli de vidriol, sal-fumant, caps de

GENERO FLAMENCH

Espectacle edificat
que 's pot veure tots els dies.

¡Y después dirán qu' están
suspensas las garantías!

misto y 'l such de unas herbas tóxicas. No ocultá ni atenuá 'l seu propòsit de matar al Bisbe, manifestant que si ho hagués conseguit, s' hauria begut el líquid de l' ampolla. En una carta plena de incoherencias expressava 'ls móvils que l' induhían á cometre l' atentat. Ab aquesta carta ja tenen tela tallada 'ls reaccionaris, pera dissertar llargament contra las qu' ells ne diuen excessivas tolerancias.

Nosaltres condemném el delict; pero sense donarli més importancia que la de un esbojarrament individual, que lo mateix pot presentarse dintre de un régimen lliberal que baix un régimen absolutista.

Y 'ns alegrém de que 'l Cardeual Cassanyas haja sortit completament ilés de l' agressió.

*
*
*

Conduhit en Sala á la presó celular, al mati del diluns doná mostrás de una gran inquietut. Un practicant li propiná una purga y un vomitiu, morint poch temps després d' haverlos presos.

Aquesta mort misteriosa doná molt que parlar. ¿Era deguda á haver absorbit un veneno? Y en aquest cas, ¿quí li pogué proporcionar?

El dimars fou practicada l' autopsia al cadavre. Sembla qu' en las vísceras no se li trobaren rastres de cap substancia tóxica: en cambi 'l cervell presentava senyals de una gran connoció.

Ja tenen feyna 'ls Tribunals de Justicia si han de aclarir aquest assumpto.

Llegeixo:

«El duque de Bivona almorzó ayer con el ex-diputado á Cortes D. Fernando Huelin y comió con el senador por la provincia de Gerona, Sr. Marqués de Camps.»

Esmorza ab un caciquista,
dina ab un regionalista...
Pero tot aixó ¿qué hi fá?
Al venir á Barcelona
va portá 'l Duch de Bivona
la butlla per barrejá.

S' ha obert á la fatxada lateral de la Iglesia de Betlém que dona á la Rambla, una nova porta de ingrés, pariona de l' altra que hi ha en el mateix pany de paret.

Se diu: «Casa ab dugas portas, mala es de guardar.»
Volen ferme 'l favor de dir, si será mala de guardar la Iglesia de Betlém, haventn'hi tres?

No deixin d' anar á visitar el nou establiment que l' acreditat *rotisser* M. Jean Pince ha instalat al carrer de Fernando.

Artísticament decorat, es d' admirar la riquesa qu' en mármols y ferros treballats s' observa en la part ornamental de la fatxada y l' interior de la botiga. Una elegant escalinata conduheix als primers pisos ahont se troban las salas pera celebració de banquets (especialitat de la casa) y habitacions accesorias. Tot es en ellas espléndidés y sobrietat, riquesa y bon gust.

Pot dirse, en resúm, que l' adorno del establiment está á l' altura del menjar que se serveix, y dihent aixó no cal afegirhi res més, sobre tot ara que, degut als avensos ab que conta sa privilegiada cuyna, pot oferir al públich un servey de restaurant inmillorable.

Créguinme, lectors, quan hagin de celebrar casament, bateig, etc., recórdinse de M. Pince y del seu establiment; del atlétich esfors d' aquest home, tot

activitat, qu' en poch's anys y sens altres medis que 'ls que un treball constant li proporciona, ha lograt alsar al deu de la *manduca* un temple digne dels paladars més fins y els més sibirífichs gustos.

A un jove que té relacions ab una noya molt maca, li preguntan:

—¿Y tú, Peret, qué no has tret res en la rifa de Nadal?

—No; pero estich més content que si hagués tret.

—Y aixó, ¿per qué?

—Perque ahir á la nit, en un moment en que la futura sogra va deixarnos sols, la meva xicota 'm va afavorir ab una *aproximació*.

Días enrera era tan tremendo 'l fret que se sentia en la comarca de Calaf, que 's varen rompre 'ls fils telefónichs.

La ruptura dels fils telefónichs es considerada com un grave delictes.

Ja saben, donchs, las autoritats, lo que 'ls hi toca: capturar el fret, y tancar-lo á la presó.

Els regidors regionalistas desdenyen els oferiments dels republicans. No 'n tenen prou ab quatre tinencias d' arcaldía y ab la presidencia de una comissió permanent. En l' ordre de las tinencias voldrian alternar ab els republicans: la primera, republicana; la segona, regionalista, y aixís successivament fins á l' octava, deixantse la novena y la décima, es á dir la quía, pels republicans.

Si se 'ls observa que aixó no es equitatiu, per no correspondre á la proporció numérica de las dos agrupacions, responen:

—Es que no s' ha de mirar sols al número, sino á la *qualitat*.

¿A la qualitat ó á la *fabritat*?

* * *

Perque en aquest punt no 's pot negar que 'ls companys de causa obran ab perfecta unitat de miras, com si tots procedissen de una mateixa familia.

Y realment hi procedeixen.

Tots son fills de *Ca'n Alabau*.

L' altre día 'l Duch de Bivona va reunir als inspectors de vigilancia, participantlos... ¿qué dirían?

Senzillament, que s' havia comés un robo en las sevas habitacions particulars, consistent en algunas prendas de roba interior.

¿Veritat qu' es xocant?

* * *

Donchs més ho será encare 'l día que 'ls reuneixi pera participarlos que li han sustret els mitjons, els calsetots y la samarreta portantlos posats y sense adonarse'n ni ell mateix.

Perque 'ls lladres á Barcelona son dignes de que 'ls canonisin; fan miracles.

Set décims del bitllet que se 'n emportá la grossa 'ls havia adquirít la casa Jové y Blanc del carrer de las Beatas, representant en Barcelona de las ayguas de Mediana de Aragón.

Ara vegin quina cosa més rara.

Tothom se figurava que las ayguas de aquell manantial eran purgants... y ara resulta que *fan treure*.

De *El Poble catalá*:

«Segueixen sospesos alguns periódichs catalanistas, á la presó uns quants honradíssims catalans, y las garantías esperant que á Madrid ens las tornin, com una gracia per amor de Deu.

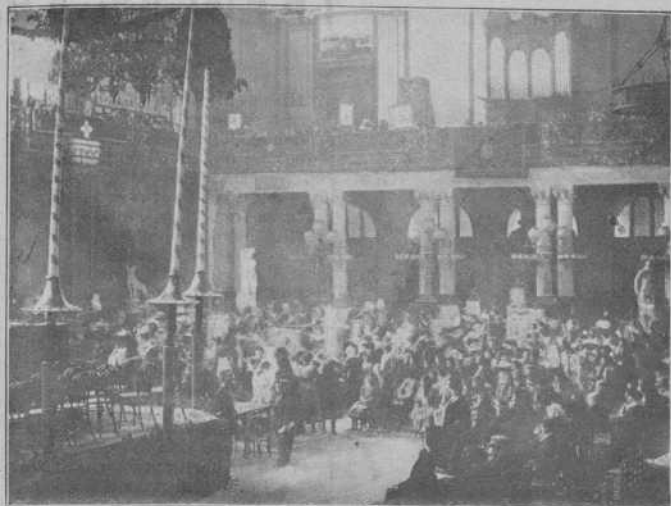
»Mentrestant els diputats catalanistas continúan sense donar fé de vida, y malgrat la banquetejada victoria, no n' hi ha un de sol al Congrés pera fer

LA NOTA DE LA SENMANA

—¡Ay, señor Arcís, cómo li han penjada! Es lo que té 'l badar. No tingul por que á mí me la posin.

FESTAS CIVICAS.—AL SALO DE BELLAS ARTS

Repartició de premis als alumnes de las Escolas públicas municipals.

obstrucció als debats y aconseguir que 'ns retornin aixís al règimen de la Constitució.»

* * *

Aixís son els qu' en períodos electorals corren desalats darrera de las actas, y á truco de conseguir-las no reparan en res, ni en contraure las més estrambóticas alianças. Una vegada las tenen, no las fan servir.

Vagin á saber perque han de anar ab tanta furia als colegis electorals, si després han de fugir d'estudi.

Vaja, que més que 'l nom de regionalistas, serían dignes de portar el de incongruents.

Davant de un bescambi de la Rambla, al rebre la noticia de que havia caygut la grossa aquí, hi hagué un gran pet de picaments de mans y crits de ¡Visca Catalunya! ¡Visca Barcelona!

Ab tal motiu deya un ciutadà:

—No es pas suspenent las garantías constitucionals com se tranquilisa aquest poble. ¿Vol el govern tenirlo ben content? Procuri que á cada sorteig caygui la grossa á Catalunya.

Un eco de Suissa.

Enguany els frets primerenchs varen sorprendre á las orenetas de Luzerna. Per haver demorat la seya anyal emigració, queyan enfredoridas, balbas, pels carrers. La Societat protectora dels animals, oferí un petit premi als noys per cada oreneta que li portessin. No hi ha que dir si foren en gran número las que arribá á reunir.

¿Preguntan que va ferne? Salvarlas de la mort. Acondicionadas degudament dintre de unas caixas, las expedi á Italia á gran velocitat per la línea del Sant Gotard, ab encàrrech de que al arribar al país del sol fossen deixadas anar.

Aixís ho arreglan en aquell país de la cultura republicana. Y quan se poden dedicar á protegir á las bestias, es inútil dir si protegiran ab preferencia al sér humá. Com á país ahont tranhen florida las delicadesas del cor, induptablement ocupa Suissa el primer lloch del mon.

L' altre dia, al retirarme, tot era picar de mans perque 'l vigilant vingués á obrirme.

Per últim se presentá, y mitj cremat me digué:

—Home, no havia de picar tant, que bé prou que 'l sentia.

—Ja m' ho penso—li vaig respondre—pero no picava de mans pera cridarvos.

—¿Donchs per qué?

—Per aplaudir la vostra diligencia.

Xascarrillo de postres:

Entre homes de negocis:

—M' han dit que vas á associarte ab el fill de 'n Regás.

—Sí, es veritat.

—¿Y que hi posas molt en la societat?

—No hi poso més que l experiencia; el noy Regás s' encarrega de tot el capital.

—¿Y per quan temps vos associeu?

—Per tres anys.

—Ah! vaja, ja ho entench: aneu á fer un senzill cambi: dintre de tres anys el noy Regás tindrà tota la teva experiencia y tú tindrás tot el seu capital.

Diu que 'l ví ofega las penas
y jo sé que no es vritat:
que las penas al cor nían
y 'l ví sempre puja al cap.

Quan els anys del cap arrencan
d' en mica en mica 'ls cabells
els deixan per las orelles
pe 'l nas y per tot arreu.

De igual modo que reflexa
la lluna la llum del sol,
trasmet l' entorpidida llengua
las eloqüencias del cor.

Las penas d' aquesta vida
son com las xicotas macas
pe 'ls infelissos mortals
afanyosamente buscadas.

L' arma vil de la calumnia
es un' arma perillosa
que contra 'l qui l' esgrimeix
moltas vegadas se torna.

Sens l' hábit de l' esperança
queda 'l malventurat cor,
com quedaria la terra
sens' ser besada pe 'l sol.

Els desenganys son feridas
que deixan el cor aixut
y tan sols un dia ó un altra
las cicatrisan els euchs.

A la lleca de la Cinta
no gastan un xavo en sal,
ab la que té la fornara
sempre 'ls ne sobra pe 'l pá.

F. FUGUIT FUGUIT

L' ULTIMA ESPERANSA

—No hem tret, es ben vritat,
pero ¿y si fos que 'l décim
estés equivocai?

ENTRE ARTISTAS

—¿Cóm va anar aixó del gall?
—Valg "pintármel"... y 'm va sortir bastant bé.

TRENCA-CAPS

XARADA

Hi ha qui, tonto va á comprar
á casa de un sabater,
y demana unas sabatas.
Mes com que no entén la pell,
de vegadas li fan veure
que son d' *hu-dos-quart*, y, ell,
se 'n va tranquil cap á casa
molt content y satisfet.
Pero troba algún amic
que d' alló n' está al corrent
y li diu:—¡No siguis *llonza*,
que no val á *hu-dos*, ximplet!
¿Hont has fet aquesta compra?
—A *Total*.

—¿Quin sabater?

—Aquell de la cantonada
del carrer dels Pardalets.
M' ha dit que eran de *hu-dos-quatre*.
—Donchs son de *tres-quart*, beneyt.
—Vaig tot corrents á tornárlas'hi.
Mira 'l pillo quin talent!

SAMUEL GRAN É IRURUETA

ANAGRAMA

D' una gerra ben desada,
en Quim prengué y menjá *tot*,
y, ab una *tot* reforsada,
li van dá una garrotada
que, ab un xich més, se 'n va al clot.

MANEL NOEL

TARJETA

QUIRSE-E. SALA (a) PLAGA

Formar ab aquestas llettras deguda-
ment combinadas el títul de una comedia
molt aplaudida.

MARTINGALA

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8.—En las casas.
6 4 7 7 8 6 3.—> > > (plural).
5 8 5 6 7 4.—Ofici.
8 7 6 4 5.—Poble catalá.
7 2 6 8.—Nom de dona.
5 4 6.—Número.
1 8.—Musical.
1.—Consonant.

FE DE LA FLOR

CONVERSA

—¿Pep, vols venir á fora?
—¡Ca! La feyna no la deixo. ¿Pero,
ahont, aneu?
—Allá ahont acabas d' anomenar tú
ara mateix.

PALÁ É IGLESIAS

GEROGLÍFICH

CASINO
VI IV
LLLL

CALET

Antoni López, editor, *Eambla del Mitj*, 20

Imp. LA CAMPANA y LA ESQUELLA,
Olm, 8.

Tinta Ch. Lorilleux y C.²

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

DIJOURS QUE VE
día 4 de Janer de 1906

Número extraordinari

DE

**LA ESQUELLA
DE LA TORRATXA**

CINEMATÓGRAFO BARCELONÍ

de l' any 1905

s atestadas de grebats en negre y color

Preu UN ralet per tot arreu

NOUVEAU

TEATRE COMPLERT

DE

Emili Vilanova

Preu: Ptas. 1'50

BARCELONA À LA VISTA

Cuaderno 10 y último de la 2.ª serie

30 céntimos — Fuera de Barcelona, 35

TAPAS para encuadernar la 2.ª serie de BARCELONA A LA VISTA

— Ptas. 2 —

Precio de la encuadernación, Ptas. 1

Colecciones completas de BARCELONA A LA VISTA

1. ^a serie, encuadernada con preciosas tapas en oro y negro.	Ptas. 8
2. ^a serie, id. id. id. id.	» 7'50
1. ^a y 2. ^a series, encuadernadas con tapas en oro y negro, en un solo tomo.	» 12

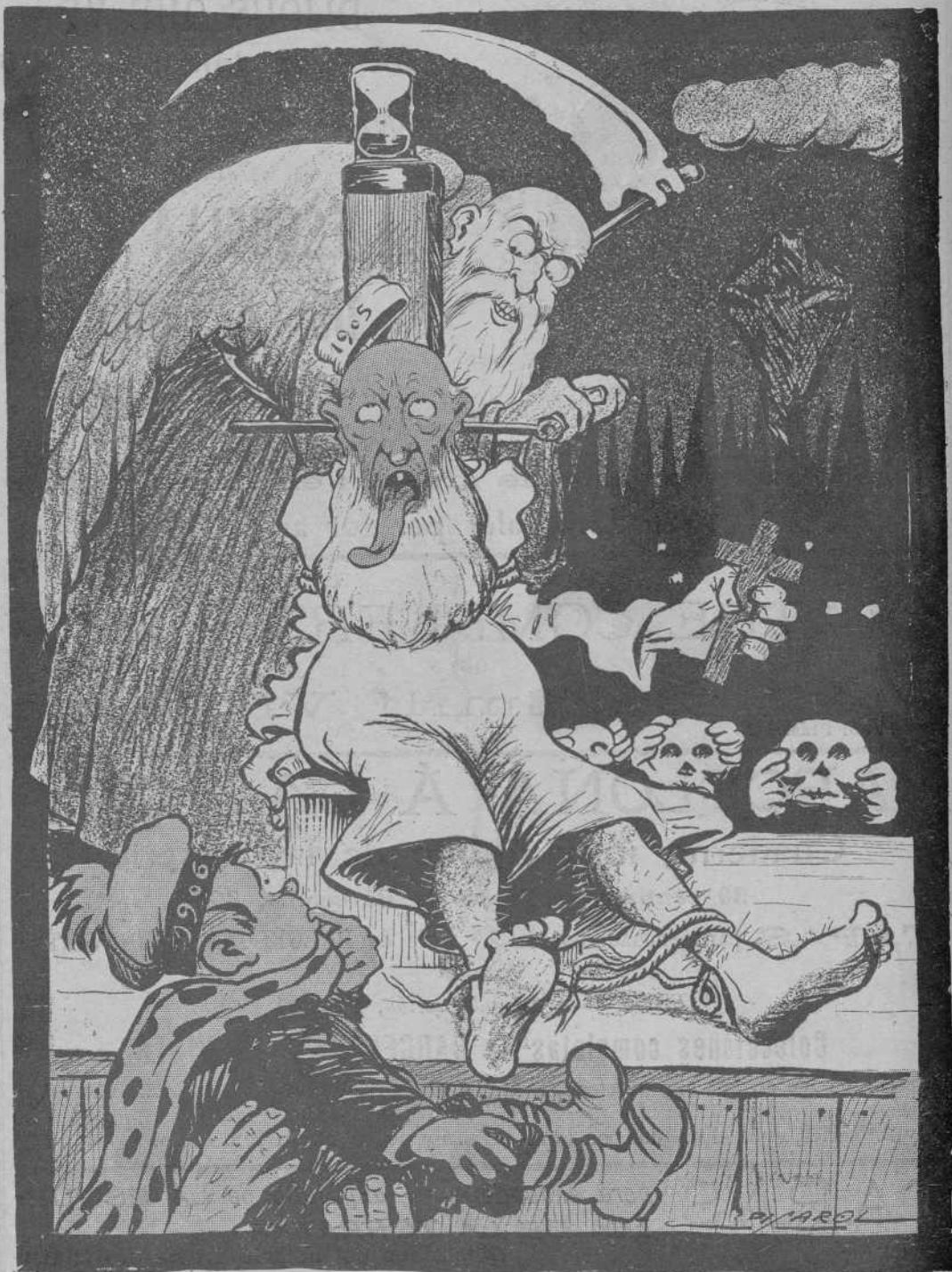
TAPAS pera enquadernar l' any 1905 de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

Dibuixadas pel notable artista J. TRIADÓ

Tapas solas	Ptas. 2'50
Tapas y enquadernació	» 3'50

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de porta. No responem d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificar. Als corresponsals se 'ls otorgan rebairas.

EXECUCIO CAPITAL DE 1905

L' Any vell:—Fill meu, ja cal que prenguis experiencia del teu parel...